

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumerarea se face în Săbii la expediția de zi, pe afară la c. r. poste cu bani zilnic prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețurile prenumerării sunt: pentru Săbii este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 14.

ANULU XXII.

Săbii în 17 Februarie (1 Mart.) 1874.

(tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. i. a. pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inscrerile se platesc pentru întâia oră cu 7 cr. sîrului, pentru a doua oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

(II) Legatur'a cea nenaturală

între deputații sași din Bud'a Pest'a și între partid'a deakiana — amenințată de presența de procesul de absolutiune — precum și între regimul partid'e acestei'a, și a frântu, după cum ni comunică scrierile mai prospete din capital'a Ungariei. — Ans'a a dat o emisulă ministrului de interne, contele Szapáry, prin care i-a denegat Universității sasesci din locu, dreptul de reprezentare și protestări în numele celor 11 jurisdicțiuni din fundul regiu.

Cestiunea ac'est'a cătu se pare de simplă la prim'a privire, are o însemnătate mare în privința relațiunei politico-administrative a fundului regiu; fiindcă prin ea și anume prin descripțiunea de sus se strică și se prevalescă cuibul ac'est'a, ce eră menită de a susține încă pe lungu tempu, prevalența elementului sasescu în fundul regiu, chiar și când mai multe din municipiile singuratece s'arū fi scapate de jugul ac'est'a egemonice seculare!

Centralizarea celor mai eminente drepturi municipale, în Universitatea sasescă din Săbii, — n'a avut altu scopu, decât favorizarea elementului sașu, de aci din centru, și în municipiile acelea în care pe lângă toate privilegiile cu tempu a devenit s'au arū pot' deveni neprevălenți. — Asemenea favorizarea în centrul ac'est'a, a astorū felu de concludere și statute, care s'au să ajutore interesele speciale ourate sasesci, s'au apoi să pună pedecă dezvoltării și înaintării celorlalte elemente din fundul regiu.

— Dov'eda la acestea: proiectul Universității sasesci, pentru organizarea fundului regiu, — vestitul statutu agrariu prin care se silescă bietul țieranu român din fundul regiu, de a-si vinde boii din jugu și alt. etc.

Noi deci, cari delă Universitatea sasescă ca corpu centralu administrativ și reprezentativ al întregu fundului regiu, nu amu avut nici unu bine, nici puteam a așteptă, sa-i dicem la or'a ac'est'a sollemnă perirei se de pre orizontulu politicu administrativ unu: sa odihnesci în pace! I'era confratiloru sași, sa le

postim convingerea: ca nici ei nu suntu și nu pot' fi mai buni, decât cei-lalti cetățieni ai statulu și ca nu au lipsa de privilegii spre a esistă, ci numai spre a suprematiză celelalte elemente din fundul regiu!

Gi r'astarea ac'est'a ca a cotediato ministrulu regiu magiaru de interne, a atacă prin emisulă s'au pomenit' autonomi'a Universității sasesci — după parerea confratiloru sași? — a causat' o iritațiune generală între ei, și a dat' ansa la doi deputați sasesci din Pest'a, că se interpeleză pre ministrulu de interne în dietă, în privința emisului ac'estui'a. — Ministrulu de interne dechiară în urm'a interpeleziunilor ac'estorū în fati'a și cu consimțimentulu majorității prevalente a casei; ca densulu 'și suplini' în tot'a vigoarea emisulă se și ca nu recunoscă nici dreptulu ei de a reprezentă în s'au, celelalte 11 jurisdicțiuni din fundul regiu.

Dechiaratiunea ac'est'a chiară și împede a unu ministru din partid'a deakiana, e cu atât'a mai de interesu pentru noi; cu cât'a s'a dovedit' cu ocaziunea ac'est'a, ca între partid'a deakiana și deputații sasesci a existat' atare compromisu, prin care li s'a fostu garantat' sasloru pentru țienut'a lorū lângă partid'a ac'est'a, susținerea privilegiilor de până acum'a; și cu cât'a de alta parte din dechiaratiunea ministrulu se vede, ca partid'a deakiana astadi nu se mai simte deobligată de locu fatia cu sași și deputații lorū. — I'era giuristarea ca majoritatea prevalența a casei a salutatu cu bucuria dechiaratiunea ac'est'a a ministrulu de interne actualu, — precum și giuristarea aceea: ca tot'a pres'a maghiara fără deosebire de col'ore combat' pre întrecute reprezentatiunea Universității sasesci în contra' emisului ministerale: ne dau garantia destulă despre ceea, ca: ori ce se va întimplă cu ministerulu actualu și ori de care altu ministeriu, din ori și care altă partidă va fi înlocuitu, — privilegiile putredite trebuie sa cada, — legile universale trebuie sa se estindă și pre'te fundulu regiu, — spre a se restabili în viitoriu și aici celo țienutu în parte egală îndreptățire a cetățeniloru statulu.

Majestatea Sea Imperatulu și Regele nostru, în urm'a deciziunei Sele preînalte dte 9 Decembre 1873, s'a înduratu pregratiosu, prin ministerulu de interne, hârthi'a din 6 Februaru a. c., a aduce la cunoscinti'a Escentiiei Sele Preșântitulu nostru Archiepiscopu și Metropolitu Procopiu Ivacicovicu, ca omagiile depuse cu ocaziunea festivității iubileului înainte tronulu Majestății Sele de către reprezentanții Metropoliiei gr. or. române din Transilvani'a și Ungari'a le-a luat' spre pre grati'osa placuta cunoscinti'a.

Majestatea Sea Imperatulu și Regele nostru a avut' o primire distinsă în Russi'a, carea nu va rămân' fără de influența și asupr'a referințelor politice între aceste două imperie.

Ministerulu reg. ung. a dechiaratu în ședința dietale din 26 Februaru, ca îndată după sosirea Majestății sele din calatori'a dela Petersburg va demisiună.

Încă pe tempulu cându petrecea Imperatulu și Regele la Petersburg, „Aug. Allg. Ztg.“ a alarmat' lumea cu unu articulu care se credea ca 'și trage originea din bur'lu cancelariulu din Berlinu. În acelu articulu se vorbea despre o întielegere între Germani'a și Russi'a asupr'a orientulu și în specialu ca pre comptulu Austro-Ungariei sa se largescă limitele imperiulu germanu și sa se credeie o slavă de m'edia di în giurulu romanesculu Hohenzollern. Aceeasi f'oiă vine acum și se desminte pre sine însăși, dicendu ca articulu amintit' este numai o parere privată a unu barbatu ce sta departe de politica.

Din Parisu se scrie unei f'oi renane: Se vede ca neîntielegerea între principele Napoleonu și eximperat' Eugeni'a prosperă cu pasi gigantici. Principele spune f'ia căru, care vrea sa auda ca imperat' s' strica causei bonapartistiloru, aliandu-se cu ultramontanii; alianța ac'est'a va descredita partid'a bonaparișta la majoritatea poporulu. Mai departe principele s'a dechiaratu înainte amiciloru sei, ca elu de aci înainte se alatură lângă republicanismu și tot'a ambițiunea lui va fi de a deveni membru alu celei mai de apr'ope adunări naționale.

Dlu Thiers a facutu principelui Napoleonu două vizite ceea ce va sa dica o schimbare politică batătoare la ochi, deca 'și aduce omulu aminte, cu cât'a energia a

staruitu Thiers, că presiedinte alu republicei, sa esilede pre principele din Franci'a. De alta parte soci'a maresalelu Mac-Mahon a facutu o visita princiiei Clotild'a în otelulu Bedford; cea din urma, se știe, este o femeia f'orte pia și a devenit' f'orte legitimistă, din care causa principele umbla cu planulu de a o departă pre unu tempu ore-care din Parisu. De altmintrea principele are putieni aderinti și mijlocele sele țiermurate lu împedecă dela punerea în lucrare a unei propagande mari.

Luptele ultramontanismulu cu imperiulu germanu, care decurgu cu vementia crescendă dela înființarea cestui din urma, află spriginu morale în Angli'a. Sub presiedinti'a lordulu Rossel s'a țienutu unu meetingu mare în Jameshall în London, în care s'a luat' o rezoluțiune favorabilă imperiulu germanu în lupt'a sea contra' ultramontanismulu. Imperatulu Germaniei mulțimesce prin o scrisore îndreptată către lordulu Russel și dice, ca este datorința sea a conduce poporulu în luptă contra' acelei puteri, a cărei succese aru periclită bunatătile reformatiunei, conscienței libere și a autorității.

În parlamentulu germanu s'a întimplat' în septamănilu trecute o episodă f'orte interesantă. Unu deputat' din Alsaci'a Teut'ch se radica și protestăza contra anesării țierei sele la Germani'a. Se întielege ca protestulu ac'est'a a provocat' o furtună în parlamentu, carea s'a terminat' cu aceea ca membrii germani a începutu a luă în risu și în batjocura protestele francesiloru alsasiani, i'era ac'esti'a au parasit' în cea mai mare parte parlamentulu. Numai unu episcopu (din Strassburg) Raess se dechiară, în numele se și alu credinciosiloru sei, ca nu trage la îndoieța tratatulu de Frankfurtu.

După o crisa îndelungată carea a trecut' prin mai multe fase cabinetulu Gladstone a trebuit' sa se retraga și s'a formatu, la insarcinarea reginei, unulu din elemente conservative sub presiedinti'a lui Disraeli.

Diet'a Ungariei.

Bud'a - Pest'a 18 Februaru n. (Cas'a reprezentanților). Presiedintele

FOISIORA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu) după Grube.

VIII. Achille și Hectoru.

Achille se spropia totu mai tare cu o majestate infricosiată, că a dieului de batalia; pre umerulu dreptu i se legăna lancea înspămentată de frassinu de pre munt'le Pelionulu, armele i straluceau că o flacără și că s'orele cându resare. Hectoru, cum 'lu vediu i se franse anima, picior'ele i tremurau și se întorse spre p'orta. Pelideanulu se repedi după densulu, că unu uliesu după porumbulu, ce se abate acum în drépt'a acum în stâng'a; pre cându paserea rapit'oria merge dreptu în șborulu se. Astfelu fugi Hectoru dealungulu muriloru Trojei, trecu preste drumu pre lângă isv'orele Scamandruulu, pre lângă celu caldu și pre lângă celu rece; fugea unulu tare, dară 'lu persecut' altulu mai tare. În modulu ac'est'a încongiorara de trei ori cetatea lui Priamu. Dicit' eterni de pre Olympu priviau cu atentiune asupr'a câmpulu de luptă, i'era Priamu și ai sei erau umiti

de pericolulu, ce așteptă pre celu mai bravu dintre trojani. Intocm'a precum urmaresce unu căne de venatu pre cerbulu scormonit' din culcibululu se, astfel u persecut' Achille pre Hectoru, fără a-i lasă vre-unu unghiu de scapare, s'au a-i permite nitielu sa se pauzeze. Ba chiaru facu semnu greciloru, că nici unulu sa nu țienescă asupr'a lui Hectoru, nu cumva densulu lui Achille, sa-i micsioreze glori'a de a fi ucisu cu mân'a proprie pre celu mai infricosiatu dasimanu alu greciloru.

Cându acum a patr'a ora în rotirea lorū în giurulu muriloru ajunse la isv'orulu Scamandruulu, atunci se sculă Joe din Olympu, radică compen'a de auru și puse intr'ens'a două sorti de m'orte, un'a pentru fiulu lui Peleu, i'era alt'a pentru Hectoru. Prinse după aceea compen'a în miulocu și cantari; taiariulu cu s'orteu lui Hectoru se plecă adencu în josu spre Hades (iadu); în momentulu ac'est'a Apollo se trase de pre partea lui. Minerv'a inse pasi lângă Achille și-i spus' la urechia:

„Stăi și te recreaza până voi înbarbată pre Hectoru sa te atace mai cu vementia“.

Achille ascultandu de die's'a se radică pre lance, i'era ac'est'a luându fi-

gur'a lui Deiphobu se apropiă de Hectoru și-i dise:

„O! fratele meu celu mai betranu, cum te necajescă Pelideanulu! Ei! sa ne opunem și sa ne apermăm“.

Hectoru cautandu voiosu, response: „Tu Deiphobe, mi-ai fostu totu-dé-un'a fratele celu mai credinciosu, anim'a mea inse te iubescă acum și mai multu, vedendu ca tu singuru cutezi a iesi din cetate, pre cându cei-lalti stau ascunsi după muri.“

Minerv'a facu semnu eroului și țienendu lancea radicată, urmată de Hectoru, plecă în contra' lui Achille.

Cătra ac'est'a se adresă Hectoru mai întâiu:

„Pelideanule! nu voi mai fugi dinaintea tea; anim'a 'mi comandă, se dau fatia cu tine, sa te omoru s'au sa cadu insumi, mai înainte inse sa jurăm pre diei: deca vei cadé tu, eu nu te voi batjocori, ci cadavralu ti-lu voi predă compatriotiloru; armator'a inse 'ti voi luă-o. Asemenea sa-mi juri și tu!“

„Nu vreau se știu de nici o legatură“ response Achille posomoritu. „Precum unu căne nu pot' orzi amicitia între omu și leu; precum nu pot' costă onire între lopu și miel, chiaru astfelu nu-ti va succede tie sa me castigi cătusi de țienutu; unulu din noi trebuie sa cada

sengerandu la pamentu. Amu speranția inse ca nu-mi vei scapă. Durerea ce ai causat' o mie și la ai mei, ai s'o platesci acum deodată.“

Astfelu se batjocori Achille și aruncă lancea. Hectoru se plecă iute în genunchi și saget'a s'boră preste densulu și cadu la pamentu. Minerv'a, fără a fi observată, apucă saget'a și o redede lui Achille.

Cu mania arunca acum Hectoru lancea, carea nu gresiesce, ci lovesce scutul lui Achille chiaru în miulocu, dară sare i'era îndereptu troscan'ndu. Ingriduț'acută acum după frat'es' Deiphobu, căoi nu mai avea alta arma de aruncat'. Dară ac'est'a disparuse. Hectoru întielese acum ca Minerva a fostu aceea, ce l'a insielat'. Dejá întielese ca va cadé victima, dară se cugetă sa cada cu gloria. 'Si scote spăd'a puternică din t'eca, și țien'ndu-o în drépt'a se rapede asupr'a lui Achille, că unu vulturu asupr'a mielulu. Ac'est'a nu așteptă sosirea lui Hectoru, ci acoperitu de scutul se pasiesce înainte, coifulu i se dede intr'o parte, com'a i falfaiă și lancea ce o invertea în drépt'a cu mania, scilicet că lumin'a stelarulu. Ochiulu se spionă corpulu lui Hectoru, d'ora va află unu punctu, unde sa-lu pota vulneră. Ac'est'a inse totu eră invelitu în armatura: numai unde se imbină ume-

deschide Casa reprezentantilor la 10 ore si anunta mai multe petitiuni ascunse cu respectu mai cu deosebire la afacerea arondării municipiilor, cari se predara comisiunii petitiunarie spre examinare.

Casa trece dupa acest'a la ordinea dilei acceptand in a treia oetire proiectele normale, rezolvite dejă in sedinta din 17 Fauru :

proiectul de lege asupr'a acoperirii sumelor, cari trebuie sa se solvedie decursiv din partea Ungariei la erogatiunile comune pre anul 1872 ;

proiectul de lege asupr'a intrebuintării resturilor de creditu din 1872 si asupr'a acoperirii erogatiunilor extraordinarie neprevedute in anul 1872 ;

proiectul de lege asupr'a creditului decursiv recerut spre solvirea pretului pentru inchirierea spitalelor militari din Transilvania ;

proiectul de lege asupr'a sistării vamei de importu pentru cereale si fructele pastioase ;

proiectul de lege asupr'a creditului decursiv, ce cade pre coron'a Ungariei, la erogatiunile comune pre anul 1873 si in urma

proiectul de lege asupr'a inarticularii tractatului incheiat cu Engliter'a referitoriu la estradarea reciproca a criminalilor.

Aceste proiecte se voru tramite Casei magnatiloru spre pertractare constitutionala.

Protocolulu se autentica stanfe sesiune si sedinta se incheia.

Bud'a-Pest'a 21 Februaru n. (Casa reprezentantilor.) Intre petitiunile private se afla si petitiunea ascernta Casei de 100 comune ortodocse-ievdaice, in carea se face protestu contr'a infiintării unui seminaru de rabini din fondulu de tiera alu israelitilor.

Contele Em. Pechy in numele comisiunii pentru fundatiuni se roga de Casa, ca sa i se conceda acesteia expresiv si cercetarea naturei juridice a fundatiunilor dela Universitati. Sa conceda rogarea comisiunii.

Franc. Bakcsi cere dela ministrulu de justitia urgent'a rezolvire a afacerii fundatiunilor de husari din secuime, la care ministrulu raspunde, ca acest'a taia in resortulu ministrului de interne.

Omladin'a aduce iera in miscare afacerea alegerei dela Panciov'a. Constituciu prezentă adi unu proiectu de conclusiune voluminosu, sprignitu de Babesiu si de generalulu Doda cu programulu candidatiloru, care culminedia in urmatoarele : Casa sa avisiedie pre ministrulu de justitia si interne, ca sa estanda cercetarea in afacerea alegerei dela Panciov'a si asupr'a abuseriloru, ne-

legalitatiloru si asupr'a procederei punitive, de carea s'au facutu culpabile atatu organele administrative catu si functionarii alegerei, si in genere asupr'a esceseloru nelegali si punibile a cortesiloru, sa indeplineasca catu mai curendu acestea cercetari si sa presente inaintea Casei unu raportu motivatu asupr'a rezultatului, precum si asupr'a dispositioniloru luate seu loande din partea ministeriului.

Ad. Lazaru presenta urmatoriulu proiectu de conclusu :

Casa sa avisiedie pre ministeriulu de interne, ca acesta sa presente inca in decursulu acestei sesiuni unu proiectu de lege asupr'a regulării fondului regiu si a referentiloru orbariali de acolo conform unui conclusu alu Casei privitoriu la acest'a.

Se va pune sub presa si la tempulu seu la ordinea dilei.

los. Gull indrepta catra ministrulu de interne urmatoarea interpelatiune :

1. E adeveratu, ca ministrulu la responsulu memorandului ascerntu de Univesitatea natiunii sasesci a emanatu acelu descripu, pre care lu publicara in dilele trecute foile publice ?

2. Pre bazea carei legi se credu ministrulu impaternicito, a anula acelu conclusu alu Universitatii natiunii sasesci, pre temelulu caruia se ascernu adresa, ca unulu incompetentu, si priva Univesitatea natiunii sasesci de dreptulu de corespondare si petitiune in afaceri de dreptu publicu ?

3. E ministrulu aplecatu, a-si retrage din ordinatiunea sea partea acea care privasce acestu dreptu ?

Gust. Kapp provocandu-se la articolulu de lege XLIII din 1868 si la unu conclusu alu Casei, care avisiedia pre ministru, a presentă unu proiectu de lege asupr'a regulării fondului regiu, indrepta catra ministrulu de interne acesta interpelatiune :

1. Are ministrulu de cugetu a indepliní disupsetiunea legi si a presentă Casei unu proiectu de lege corespondentiu §§ 10 si 11 din articolulu de lege XLIII din 1868 si deca are de cugetu candu va face acest'a ?

2. Prin ce si explica ministrulu intardierea de pana acum fatia cu legea si cu conclusulu precisu alu Casei ?

Ambe aceste interpelatiuni se predu in scrisu ministrului de interne, care era de fatia in sedinta.

Franc. Pulszky interpeladia : pentru ce nu pote post'a promovă foia italiana „Diritto“, care e amica Ungariei ? si deputatulu Steiger ascerne raportulu asupr'a proiectului de lege referitoriu la cartile funduuri din capitala Pest'a. Dupa acest'a Casa trece la ordinea dilei, la pertractarea unei serii de petitiuni,

dintre cari petitiunea clobului celoru din 1848 din Ariesiu si Mediasiu pentru disolverea parlamentului presente provoca o discussiune forte sgomotosa.

Comisiunea petitiunaria propune, ca petitiunea acest'a sa se respinga simplu, fiindu ca diet'a nu se pote disolve pre sine insasi prin puterea sea, ci dreptulu disolverei compete numai Maj. Sele.

Val. Solymossy spriginesce in o cuventare lunga petitiunea. S'area de acum, dice oratorulu, nu se mai pote tiené, partidele s'au desbinatu in fractiuni nenumerate, partida lui De knu mai are majoritatea, guvernulu nu se mai pote suphni nici din partid'a sea propria, de acea numai remane alt'a de facutu : de-acatu disolverea parlamentului, pentru carea Casa sa si roge pre Maj-statea Sea. (Aplausu in stanga extrema.)

Lud. Csernatony dice, ca intielege acest'a candu poporulu Francei face o atare provocare catra Adunar'a natiunale, pentru ca a'est'a ure dreptulu a se disolve pre sine insasi. La noi inse e detfermritu prin lege, ca cine conchiuma si disolve parlamentulu, deci o rogare, ca parlamentulu sa se disolve pre sine insusi, e o impertinentia, pre carea Casa trebuie sa o respinga cu resolutiune. (Aplausu viu in drepta si stanga.)

Ernst. Simonyi replica, ca nu e impertinentia, candu poporulu dech'ara mandatariloru sea, ca nu mai are incredere in densii. Petitiunea de fatia exprime convictiunea sea propria si de acea spriginesce propunerea lui Solymossy.

Ales. Csiky stirandu-se la parerea antevorbitorului dech'ara expresiunea, ca petitiunea e o impertinentia, de o impertinentia a lui Csernatony. (Haritate.)

Pr. Pulszky dice, ca casulu de fatia ii aduce aminte pre trei sodali de croitoru din Londonu, cari au ascerntu parlamentulu din Engliter'a o petitiune contra ministeriului si s'au numitu in acea : „Noi poporulu din Engliter'a“ ; asa si petitiunea acest'a e subscrisa de „Selyebi Dani si Sinko Lajos“ — in numele cercului electoralu opositionalulu din Ariesiu-Mediasiu. Suntu cercuri electorali, dara nu opositionali, cari asa dara nu potu forma corporatiuni proprii. Noi autemu dedati, a macula pre ministri astu-felu, catu bancele ministeriali devinu bance de infamia ; natiunalistii punu la indoiela statulu Ungariei. Deca va disparé si stim'a inaintea parlamentului, a tunci vomu pote s'ajunge si situatiuni cari suntu adi in Hispania, unde numai bacionetele voru veni la med'loco. (Aplausu viu.) Oratorulu se alatura la parerea lui Csernatony.

Col. Tiszab observa, ca a vedutu din parerile oratoriloru din stanga es-

simtire tri-ta o cuprinse si esclama :

„O vai de mine ! servitore, me temu, ca Achille va f' taiatu barbatului meu calea, de a pote intra in cetate.“

Percurge dupa aceea palatiulu cu anim'a sbatatore, grabesce pre turnu si preste muri vede in departare corpulu socialu iubitu, cum lu terasca dupa sine caii Pelideanului. Andromache lesu a indata si cadu pre spate in manile cumnatiloru si a cumnatelor sea ; totu ornamentulu pretiosu din peru, panthele, inveltoarea, legatorea frumoasa, ce o capetase ca daru de nunta dela Afrodita — tote i cadura departe de pre capu. Dupa ce si veni in ori, suspinandu dise cu voce intreupta catra femeile trojane, ce erau adunate acolo :

Hectoru ! o beata de mine ! tu nefericitu ca mine, nascutu pentru neacasu, ca mine ! De aci inainte vomu petrece acasa cu durere si amar si batutu micutu sermanlu, va cresce fara tata, cu lacrimi in ochi. Va trebui sa cers'esca la cunoscutii tatanes'o si-lu voru respinge fiindu ca nu are tata. Atunci va fagi plangendu la muma-sea, care nu are socu si cadavruulu lui Hectoru lu manca canu.“

Asfelu se plangea si se tanguia biat'a femeia. Si trojanele suspinau.

Petra - Petrescu.

trema, ca Casa reprezentantiloru cuprinde in sine intr'adevern atari elemente, de cari numai prin disolvere s'aru pote el berá. (Haritate). Oratorulu e de parerea lui Pulszky, observa inse, ca Ungaria n'a ajunsu inca acolo, unde se afla adi Hispania. Acest'a s'aru templu atunci, candu procederi ca cea de adi aru obveni in massa. Oratorulu e si de parerea lui Csernatony, ca e o impertinentia a provocá parlamentulu sa-si dea insusi lovitur'a de morte. Expressiunea lui Csiky asupr'a lui Csernatony nu e impertinentia, inse ea areta nematuritate deplina, (Haritate sgomotosa), deci pretinde respingerea petitiunii.

Mai vorbesco la acest'a Al. Alimassy, G. Ugron si los. Madarasz, dupa acest'a punendu-se la votu petitiunile se respingu cu o mare majoritate. (Numai o parte din stanga extrema a votatu pentru disolverea parlamentului.)

Bud'a-Pest'a 23 Februaru n. (Casa reprezentantiloru.) Dupa rezolvirea formalieiloru

Contele Szapary raspunde la interpelatiunea lui Gull astu-felu :

Onorata Casa ! In sedinta de alaltieri dlu deputatu L. Gull indrepta catra mine o interpelatiune, alu carei cuprinsu, dupa cum credu, e in viva memoria. De acea nu va fi de lipsa, a o ceti in tota estinderea ei. Mi iau libertate a raspunde senguratecu la tote intrebarele cuprinse in interpelatiune. (Sa audimu !)

Dlu deputatu me intreba mai intai, de e adeveratu, ca amu indreptatu catra Univesitatea natiunii sasesci o ordinatione prin care eu amu anulat unulu din conclusele ei seu dupa dlu deputatu conclusulu referitoriu la un'a din petitiunile loru ? Domnelu deputatu intreba mai departe, de este autenticu acelu testu si de este adeveratu cuprinsulu petitiunii, care a aparutu in mai multe diuarie, dupa cum dice densulu ?

La scesta intrebare amu onore a observá mai intai, ca eu nu potu sa sciu, ca in cari diarie a cetitu dlu deputatu ordinationea, si ca nu mi potu splica, ca avuta dlu deputatu testulu autenticu la mana seu ba ?

E fapta, ca s'a transmisu univesitatii natiunii sasesci o ordinatione carea se referesce la unu conclusu adasu de ea, si eu amu adasu si o copia autentica de pre acesta petitiune, spre a o pune dlui deputatu la dispositiune deca va dori.

A doua intrebare a dlui deputatu e, ca pre ce-mi basediu eu acea procedere, dupa carea eu me semliu chiamatu, a anula conclusele univesitatii natiunii sasesci din cestiune, si a priva univesitatea de dreptulu petitiunii ? La acest'a amu onore a observá mai intai, ca aici nu e vorba de privarea dreptului de petitiune, ci de anularea unui conclusu, pre care l'a adasu o corporatiune incompetentu si nechiamata la acest'a. (Aplausu viu.)

Cu privire la acest'a casa s'ami conceda mai intai, a me demite in esentia, respective in partea juridica a intrebării pentru a statori, de are univesitatea natiunii sasesci dreptulu a discutá cestiuni ce taia in dreptulu de statu, seu nu ? (Sa audimu !)

In representatiunea natiunii sasesci impartita adi intre ablegati se provoca acest'a la drepturile si privilegiele ei seculari. Eu onorata Casa, in acea ordinatione, carea amu indreptat'o catra comitele sasiloru raspundendu la acea representatiune, nu m'amu provocatu la legi ve hi seu la unu s'ru ind'lungu de legi ; eu me provocat numai la doue legi impregnate la olalta, legi forte chiare si intelligibili. Un'a din acestea e articolulu de lege VII din 1848, si alt'a articolulu de lege XLIII din 1868.

Articolulu din urma cuprinde determinatiune mai de aproape la unionea cu Transilvania. Speculu § 1. din scesta lege dice : „Impartirea teritoriale dupa natiuni politice, care a sustatu pana acum in Transilvania, numirile, prerogativele si privilegiele impregnate cu acelea, incatu aceste s'au datu unei natiuni cu eschiderea alteia, suntu anulate.“ § 11 totu

ruia cu gromazii, se vedea putienu golu gategiulu, loculu celu mai periculosu pentru viet'a omului. Aci si indrepta Achille iute lovitur'a si-i strapunse gatulu asiá de puternicu, incatu verfulu lancei i iesi prin cefa. Hectoru cadu la pamentu si fiindu ca lancea nu taiase gutlegiulu se ruga abiá resufluandu :

„Achille ! te conjuru pre genunchii tei, pre parintii tei, sa nu mi se batjocoresca trupulu la nãile Danailoru, ci-lu tramite la Troj'a la ai mei.“

Dara Achille 'si scutura capulu infricosiatu si dise :

„Nu me conjura pre genunchii mei, pre parintii mei, assassinule alu amiculu meu. Nime nu va elungá canii dela capulu teu, chiaru si candu Priamu aru vrea sa te cumpaneasca cu aur.“

„Te cunosc“ gangavi moribundulu Hectoru, „dara aduti aminte de mine, candu, la port'a scheica, te voru nimeri segetile lui Apollo.“

Prof'tiendu aceste, spiritulu lui Hectoru parasí corpulu si descinse in Hades (iadu). Achille inse strigá dupa spiritulu fugetoriu :

„Sa mori ! Sortea mea voui primi-o dela Joe, candu voui vrea diu. Acum inse voui sa sacrificu pentru amiculu meu Patroclu.“

Cu acestea 'lu desbraca de arme, i

ganresce vinele dela calcaie la amendone picioarele, trage sfor'a prinetele si-lu lega dupa carutia. Se urca dupa aceea in caruta si mana cu biciulu caii catra nai. Nori de pulvere se radica dupa celu teritu, capu-i, care cu putienu mai inainte era atatu de placutu, acum cu perulu in disordine facea brasda dupa sine prin nesipu. Muma' lu Hectoru, Hecuba, vediu de pre mura spectaculu inuforatoru, si aruncá departe velulu de pre capu si tangundu-se privesce dupa fiulu ei. In-susi regele Priamu plangea si se va eta amaru si bocetulu trojaniloru resuna in tota cetatea. Betranulu tata voiá sa fuga d'pa ucidetoriulu fiulu seu si sa se lupte pentru elu. Acum se arunca la pamentu si striga :

„Hectore ! Hectore ! iertu pre inimicu pentru toti cei-lalti si, ce mi-au ucisu, daru pentru tine nu-i potu iertá. O ! de ce n'ai pututu muri in bratele mele !“

Andromache 'si petrecea liniscita intr'o odava a palatiulu, pentru ca dens'a nu audse inca de nefericirea in'emptata. Dens'a tocm'a tiesea unu vestmentu frumosu de purpura si strigá o servitore sa asiedie o cratitia mare la focu, ca sa pregatesca pentru barbatu o baia calda pre candu se va intorce dela lupta. Intra-acea aude scomotu si tanguiru. O pre-

din această lege susține universitatea națiunii sascesci, înseși chiar și precisu numărului în acelu cercu de activitate, care îi compete ei pe baza articolului transilvanian de lege XIII din 1791, de unde înseși e exclusiv oficiul judecătorescu.

Articolul de lege transilvanian XIII din 1791 spune înseși chiar, că drepturile universității sascesci să se estindă mai întâiu asupra alegerei oficialilor, mai departe asupra afacerilor de administrație și justiție; despre exercitarea drepturilor politice înseși nu cuprinde legea dela 1791 nici un cuvânt.

Eu nici nu cred, on. Casa în posibilitatea acea, ca compatrioții noștri din Transilvania să exercite dreptul lor municipal în două delegații, adică în două în cele 11 seane municipale și a două să delegație în a două delegații, în universitate. Dară nu numai eu interpretăm legea citată așa precum mi-amu înțeles libertatea a o prelege. Atătu în toamnă anului 1865 cătu și în primăverea anului 1866 voia săsi exercite acelu drept, pe care se încercara a lu exercițiu acum, și adusera în afaceri politice concluse în urma căror guvernul transilvanian făcuse această afaceri obiectul unei discuții meritorie și și manifestă în a reprezentare copioasă și temeinică părerea sa într'acolo, ca universitatea națiunii sascesci nu e îndreptată nici pe temeiul usului înainte de 1848, nici pe baza legilor susținute, a se ocupa cu estință de natură dreptului de stat. (Aplausu viu.)

Pe baza acestei reprezentări a guvernului transilvanian se anulă prin manifestul prea înaltu dno 19 Aprilie 1866 amintite concluse, aduse de universitatea națiunii sascesci în afaceri de natură dreptului de stat și se exprimă prea înaltă desaprobatune asupra acestui procederi. Dispozițiunea mea de acum nu e sengerată, din contra ea corespunde numai praxeii și procederei de până acum.

Acăstă eră praxea înainte de 1848; eu concedu acea ca între 1848 și 1861, s'a dezvoltat cum va o alta praxe. A basă înseși pe praxea usitata pe timpul acăstă drepturi s'eu a deduce din acea o o praxe legale, nu se pôte concede. (Aplausu viu.)

Dupa 1865 a fostu pe baza dispozițiilor amintite de mine totu acea procedere că și înainte de 1848 și totu că și cea de acum cu excepțiunea unui unicu casu, unde adăca venea la întrebare discută nea proiectului de lege asupra regulării fondului regiū și unde universitatea națiunii sascesci a cerut concesiunea să și la pertractare acestu obiectu. Înainte înseși de a face ea acăstă, comitele sasilor sciind, ca universitatea n'are dreptu la acăstă, îndreptă cătra antecesorul oficiului meu întrebare, ca concede i universității, a luă excepționalmente acestu obiectu la pertractare? și antecesorul meu în oficiu a datu consensulu s'eu la acăstă numai spre a-si schimbă ideile. De aici înseși dupa a mea parere nu se pôte deduce cu succesu nici unu dreptu. (Aplausu.)

De ore-ce amu discutat latură juridică a afacerii mi iau libertatea a trece la felulu și modulu reprezentării și aici sum constrinsu înainte de tôte a observa, ca aici nu se pôte trată de acea, ca eu amu emis ordinațiunea din destinațiune pentru acea pentru ca reprezentatiunea universității sascesci e îndreptată contra unu proiectu de lege ascernutu din partea mea înainte legistivei.

Dupa cum demostrează casurile din timpul din urmă, eu nu aveamu sa facu nici o obiectiune și nici ca poteamu face acăstă contra celei impregiării, ca multe municipii din țiera și radica glasulu loru contra acăstă proiectu de lege, ca delegăda în acăstă afaceri deputatiuni și și manifestăda părerea loru. La acăstă nu numai nu aveamu sa facu vre-o obiectiune s'eu observațiune, ci priveamu cu placere, ca afaceri se d'istuesce și se clarifica din tôte părțile.

Nu este dară nici unu temei, din care eu n'asi fi voitu sa siferu tocmă reclamațiunea universității națiunii sa-

scesci, presupunendu, ca eu o țineamu de competență. (Aplausu.)

Dară n'a fostu On. Cass, de lung vorba despre acea, sa se exercite dreptulu de petitiune s'eu nu, s'eu în ce modu sa se exercite, ci eră forțe chiaru vorb'a de aducerea de concluse, pentru cari corporatiunea respectiva nu eră competență.

Asiă se accentuăda în gravamenulu universității națiunii sascesci memoratu de mine, ca universitatea națiunii sascesci dorește s'eu pretinde (Miscare viua, strigări: pretinde?!). 1. că fondulu regiū sa formeze o unitate teritoriale și unu oficiulu municipal; 2. deca la impartirea nōna a teritoriulu transilvanian se intenționăda ore-care schimbare în teritoriulu fondulu regiū, acăstă numai prin concursulu universității națiunii sascesci sa se pōta templă. (Lunga și viua nelinisc.)

Deca acăstă se va face fără concursulu ei, universitatea națiunii sascesci presenta de j'eu din capulu loculu protestu contra acestei dispozițiuni a legistivei. (Indignatiune, nelinisc lunga). Universitatea națiunii sascesci prononciă mai departe, ca legistivă n'are dreptu, a dispoze despre teritoriulu sascesci. (Indignatiune). La acăstă numai corōn'a și universitatea națiunii sascesci suntu competente (mare indignatiune), ca de câte ori legistivă îndrănea (Nelinisc viua, ce dureza mai multu tempu), a se amestecă în afaceri universității națiunii sascesci, acăstă dupa întetarea fortiei totu-deună s'eu introdusa iera în drepturile ei ve hi. (Miscare, durăda lunga.)

Mi a-si fi țienutu de detori'a mea Onor. Casa, a respinge și atunci aceste proteste radicate contra legistivei, cându aru proveni dela unu oficiulu competentu, cu atătu mai multu mi-amu țienutu asiă dară de detori'a acum, cându facu acăstă unu oficiulu, care de locu nu eră competentu a trage în cadrulu discuțiunii sece acăstă afaceri. (Aplausu viu generalu.)

On Casa, sa-mi concēda acum a îndigăda directiunea în carea merge acestu protestu și t'n't'a, la care se silesc sa ajunga (Sa audim!) Anume cere și pretinde universitatea națiunii sascesci, că fondulu regiū sa remāna în unitatea sea teritoriale, că teritoriile Transilvaniei sa se organizade astu-feliu, că acolo sa se deo locu dezvoltării diverselor naționalități.

Eu cred, on. Casa, ca trebuie sa venim în chiaru cu unele destinații, ca nu e consulta a le amana, ci noi trebuie sa ne exprimăm opiniunile noastre francu și resolutu. (Aplausu generalu viu, strigări: Reu destulu, ca acăstă nu s'a templat până acum!)

Eu sciū, On. Casa, ca între impregiurările presente, cari în multe privințe sunt nefavoritōrie, nu pōte fi în interesulu nostru, de a ne creā contrari prin dispozițiunile noastre, totuși deca voim sa remanem cu unu ore care membru din o familia în conbelegere buna, atunci calea adevărată spre acăstă nu pōte fi acea, a tractă tōte espritiile respectivulu cu indulgiță (Aplausu viu generalu), ci în atari casuri noi trebuie sa ne exprimem opiniunea noastră francu și fără rezerva, noi trebuie sa ni o exprimem, cându dorințele respectivulu sunt necuștabili și ne executabili. (Aplausu viu.)

Sum convinsu și nu me îndoiescu, ca împreună cu mine întregă Casa va fi convinsă despre acea, ca unei părți a țierei, unei naționalități, locuțorie în țiera nu i se pōte dá nici unu teritoriu separatu, nici o organizațiune diferită de organizațiunea țierei, nici concediulu pentru folosirea unei limbi separate. (Aplausu viu și generalu). Deca On Casa e în chiaru cu acăstă, atunci ea trebuie sa-si exprime părerea sea în privința acăstă, că sa nu se nasca atari concepțiuni raticite și pasiuni, pe cari noi nu le pōtemu implini nici acum nici de alta-data. (Aplausu generalu și viu.)

Eu cred On. Casa, ca și onoratu domnū interpelante nu e îndreptat, a presupune despre mine s'eu despre on. Casa, ca noi pastrăm contra elementulu, care e reprezentatu în Universitatea națiunii sascesci, ore care prejudiciu s'eu

reulat. (Consentiemtu generalu). Din contra eu recunosc și fără îndoiea și on. Casa recunosc acele merite pentru cultura, pe cari și le-a castigat acestu elementu în partea orientală a patriei noastre. Si nu pōte fi nici problem'a mea nici a legistivei, nu voim sa d'eu a nimici acăstă activitate prin forția, dară nici a-i pune macaru pedeci în dezvoltarea ei. (Aplausu generalu.)

Si în casu, cându arei concetațiuni ai noștri de limbă germană au dorință, cari stau pe terenulu legal, nu atingu susținerea unitatei statulu cari se miscă între barierele constituțiunei și suntu ecuitabili și executabili, atunci eu și siguru și Cas'a reprezentantilor vomu fi gata a le implini. (Consentiemtu viu). De alta parte înseși potu asigură pe domnulu interpelante, ca deca Universitatea națiunii sascesci va progresă mai departe pe calea pe carea a pasitu, eu în pozițiunea mea oficiōsă că custodele legii mi voim țien de detori'a a o impedecă dela acăstă. (Aplausu viu.)

La a trei'a întrebare, ca sum aplecatu a-mi retrage dispozițiunea respectiva, sum constrinsu a dechiră, pe baza celorlora d'eu cu resoluțiune ca acăstă nu amu de engetu a face. (Aplausu.)

Rogu pe on. Casa, sa binevoiesca a luă spre sciința acestu respunsu alu meu.

Caventarea contelui Moltke marșialu germanu.

rostita în sediința parlamentulu germanu în 16 Febr. asupra legii militare.

(Fine)

Ceea ce amu castigat cu armele într'o jumetate de anu va trebui sa aplecăm o jumetate de seculu cu armele, pentru că sa nu ni se rapēca iera-si. (Aplausu). Sa nu ne facem iluziuni: dela raportarea norocōselor victoriei amu castigat forțe multu, și în tōte părțile, în respectu, nu însa și în simpatia (Forțe adevărate). În tōte părțile dāmu prestē neîncredere; pentru ca se temu de tōte părțile ca acum dupa ce a devenit Germani'a puterica va fi o vecina incomoda în viitoru.

Firesce, nu este bine a depinge pe diavolu pe parete, pentru ca din neîncredere și temere, chiaru fiindu aceste nefundate potu rezultă norociri reale. Veți gasi și astadi simpatii pentru francesi în Belgia, prea puțin simpatii pentru germani. Acolo înca nu au venit omēni la cunosciința, ca neutralitate belgiana nu are decātu unu unu vecinu pericolos, și ca ea numai unu protectoru efecac pōte sa aiba (Audiți! audiți!) în Olanda s'a începutu restituirea liniei de inundatiune: Cătra cine? Eu nu sciū.

Eu cred ca în Germani'a înca nici unu omu nu a venit la ide'a de a anecă Olanda (Forțe adevărate!) Este adevăratu ca la începutulu secululu noi amu ocupat odată lini'a acăstă, înseși nu pentru noi, ci pentru Olanda. Într'o brosiura mica și tare celita, scrisa cu scopu de a atrage atentiunea Englediloru asupra neajunsurilor sistemelor loru de militia, se descriu armările unei invasiuni în Anglia, nu din Franca, nu de pre țiermuri ce zăcu în fatia, ci din Germani'a. În Dani'a crede lumea ca e de lipsa a se înmultă flot'a litorală și a se întări punctele de descalcare pe insulă Seeland, pentru ca este temere de o invasiune germană. Acusi este vorb'a de ocuparea provinciilor rusesci dela marea ostica, acusi ca vomu atrage la noi populațiunea germană austriacă. Si acum dloru permitte-mi sa aruncu o privire fugitivă la vecinulu nostru celu mai interesantu.

Franca se vede strapusa în necesitate de a-si reformă întregă institutiune militară. Pe cându stau armatele noastre în Franca, amu avut la noi armat'a francesă mai întregă, amu primit'o, amu pus'o sub coperisul, amu nutrit'o și parte amu și îmbracat'o și dupa ce se facu pacea amu dat'o nevătemata iera-si Franciei, unde face astadi semburile celu s'atatosu alu formațiunei celei nōve. În Franca s'au copiatu fidelu tōte institu-

țiunile noastre militare, firesce fără de a se numi originalulu, sub nume francesu, că idei francesi originale, că copii ai revoluțiunei celei mari, adoptate de germani înca înainte de francesi. Înainte de tōte s'a introdusu înarmarea generală, și înca punendu-i basă obligatiunulu de 20 de ani de serviciu, pe cându la noi e numai de 12 ani. Mai departe i s'a datu legei potere retroactivă, asiă încātu multi francesi, cari și serviseră anii obligati de multu, se vedu de-odată iera-si obligati de a milită.

Regimulu francesu este astadi îndreptatitu a chiamă la arme pentru armat'a activă 1200.000 feciori și la armat'a teritorială prestē unu milionu. Spre ai potē pe acăstă adună și asiedă numai în parte — pentru ca treb'a nu atēna numai dela numerulu celor obligati de a milită, ci suntu de lipsa și cadrele, în cari au a se asiedă — au fostu necesaria înmultirea cadrelor. În locu de 8 corpuri de armat'a, cu cari Franca ne au fostu intempnatu la începutulu resbelulu, pentru victoriu va pune în peciōre 18 corpuri, afara de alu 19-lea pentru Algeria. Eu credu ca majoritatea cea mare a francesilor, carea fără îndoiea pōrtă fatalitatea cu mai multă întiepciune și demnitate de cum aru fi credutu cineva, — asculte cineva pe oratori popululu francesu și cetēca jurnalele francesi — eu credu, d'eu, ca majoritatea acăstă este petrunsa de indispensabilă necesitate de a susține pacea. Vedu o dovēda a asertulu meu și în impregiurarea ca în fruntea regimulu francesu sta unu militaru prudentu.

Dară, domnilor, noi amu traitu și amu vedutu cum potu partidele francesi, a căroru espressione e de a se cantă în Parisu, țieri regimul și poporu la dissiunle cele mai extraordinare. Ceea-ce strabate la noi de dincolo de Vogesi este unu strigatu tumultuosu dupa resbunare pentru nenorocirea provocata de insisi francesi. Domnilor, noi n'amū calcatu în urmele vecinilor noștri, marindu armatele. Noi credem ca avem de ajunsu cu ceea ce se cuprinde în proiectulu de fatia. Înseși noi sa nu debilităm bunatatea internă a armatelor noastre nici prin scurțarea tempulu de serviciu, nici prin împunarea statulu de presentia.

Mesur'a cea dintăi, deca e că sa aiba vre-unu efectu financiaru în genere, duce la militii. Resbelele purtate cu militiani au însusirea, ca durēda cu multu mai îndelungu și din causă acăstă recerū mai multe victime în bani și omēni, decâtu tōte celelalte resbele. Ve aduc aminte de resbelu din urma de secesiunea din Americă, care în cea mai mare parte s'a purtat cu militiani. Franca a cercat în două rânduri cu militiani. Este cunoscutu ca dupa revoluțiune, a fostu lucrulu celu dintăi disolverea armatei orgisite. Națiunea însăși sa-si apere jun'a libertate, patriotismulu sa suplinēca disciplin'a, elanulu și masele sa suplinēca educatiunea militară. Nimbulu voluntarilor dela 1791 înca nu s'a stersu, înseși exista și o istoria nepartinitōre a acelor'a, scrisa de unu francesu dupa actele ministeriulu francesu de resbelu. Resistediu ispiti de a ve cită locuri forțe picante. Aru trebui sa citediu cartea întregă, pentru ca pre fia-care pagina a-ti află cătu de inutilă, cătu de scumpa și ce bicu pentru țiera propria a fostu formațiunea acăstă.

Gardele mobile și nazionali ale francesilor au îndelungatu resbelulu cu vre-o cătu va loni mai multu. Ele au costat victime sangerose, au latitu pustiire și miseria multă, dară nu au potutu oprī cursulu resbelulu, ele nu au potutu castigă pentru Franca condițiuni mai bune de pace. În fine demență cu tragatori liberi iera-si, nu au potutu impedecă nici o di macaru operatiunile noastre, a datu înseși resbelulu unu caracteru aspru, pe care noi l'amū potutu deplānge, dară nu l'amū potutu schimbă.

Deca d-vōstra înarmati națiunea, înarmati și elemente relē împreună cu elementele cele bune și de acelea are face națiune. Elementele cele bune preponderēda forțe tare. Înseși nu amū facutu noi la noi acasa esperanța cu gardele

civice, cât de curendu partea cea mai buna se satura de treba, dispare în tota tacerea și lasa liberu terenul acelor, în care nu pôte avé omulu destula încredere. Puscile se impartu lesne, inse anevoia le mai poti capeta inapoi. (Ilaritate.)

Ceea ce priveste statulu de presentia, a-si starui din tote poterile pre langa dvostra, sa nu face-ti dnt'ensulu cestiune bugetara. Eu sciu, ca onorarii membrii ai acestei case credu ca tocma in punctulu acest'a sa fia rigurosi, pentru ca sa apere ceea este indisputabilu, dreptulu, nedobiu alu dieteloru de a vota contributiu ea. Inse domniloru, cugetati, ore prio manipulatinea acesi'a cu dreptulu, nu se vatema acelu dreptu ce-lu are tier'a de a tiené computu de concursulu dvostra in o cestiune, carea tractedia de esistinta imperiului. Ni se pare ca e lucru forte de doritu, sa nu intramu iera-si in unu provisoriu nou, ci sa statorimu odata definitivu ce are sa dea Germani'a pentru o armata germana. Deca ve potti dvostra convinge, ca noi, cu respectu la referintie interne si externe nu trebuie sa tienemu in tempu de pace mai putienu de 401,000 feciori, si deca se va statori dupa o apretiare seu esaminare matura ce erogatiuni suntu de lipsa pentru acesi'a, atunci fresce, dvostra resignati de a discutá sum'a acesi'a a o aplacida seu de a o respinge in fia-care anu. Dara dloru, dreptulu dvostra de aplacitare prin acesi'a nu se tiermuresce nici decum. Elu este in deplina valóre la ori-ce pretensiune mai mare si la ori-care objectu.

Cifr'a normala a statului de presentia in tempu de pace este necesariu ca sa fia constanta in unu siru lungu de ani; prin clatinarea acestei cifre puneti nesigurantia in lucru si in tote pregatirile cele multe si multu cuprinditoare, cari trebuiescu statorite cu multu mai inainte pana in detaliu din urma, deca voiti ca se acceptamu cu incredere liniscita unu atacu din afara. Luati in consideratiune, ca fia-care imputinare a cifrei acestei'a se semte 12 ani, si ca nimeni dntre noi nu pôte sci, ca ore in 12 ani fi-va pace, fi-va resbelu? Domniloru, omulu celu mai bunu nu pôte trai in pace, deca vecinului celui reu nu-i place acesi'a. Eu cugetu inse ca vomu arata lumei ca amu devenitu o natiune poterica si ca suntemu o natiune iubitoare de pace (aplausu) o natiune carei nu-i trebuie resbelu spre a casciga gloria si spre a face cuceriri. (Forte adevratu!)

In adeveru eu nu a-si sci ce sa facemu cu o bucata cucerita din Russi'a seu din Franci'a. (Ilaritate). Sperediu ca intr'unu siru lungu de ani nu numai vomu sustiené pacea, dara o vomu si impune. (Forte bine.) Pote atunci se va convinge lumea ca o Germani'a puterica in mediloculu Europei este garantia cea mai mare pentru pacea Europei. Spre a impune inse pacea, trebuie sa fimu pregatiti de resbelu (forte adevratu) si credu ca noi stamu inaintea decisiunei: seu de a dice, ca noua dupa referintie politice a le Europei nu ne trebuie o armata tare, pregatita de resbelu, seu apoi de a aplacida ceea ce este de lipsa pentru armata. (Aplause vii).

P o i a n a , in 15 Fauru 1874.

Domnule redactoru! Cu permissiunea d-vostre mi iau libertate a descrie in scurtu decurgerea esamenului semestralu, ce s'au tienutu in dia'a de 30 Ianuaru a. c. sub presidulu on. domnu adm. prot. I. D r o c u , in susu mentionat'a comuna; si acesi'a din simpla cauza caci dia'a esamenului a fostu pentru poporulu din Poiana o dia de serbatore rara, o dia de adevrata bucuria si mangaiere. — In numita dia a santiloru „Trei Ierarchi“, — dupa finirea santei litorgii in ambele biserici, publicandu-se poporului prin preotii respectivi, tienerea esamenului cu ambele clase, — se adunara la scola toti preotii, membrii comit. parochialu si comunalu, precum si o mul-

tume de omeni, mai cu sema parintii copiiloru, cari au frecuentatu scola dela Octombre 1873, — spre a-si vedé insusi fructele copiiloru lor si spre a fi martori oculari — la progresulu ce a facutu copiii — cu veteranulu invetiatoriu I. B a n u si cu neobositulu invetiatoriu primariu E l i a H o c i o t a , care e primulu anu in comun'a nostra ca atare. — Observu dle red., ca inainte de esamenu si de multe ori amu auditu si mi s'a spusu — din gar'a mai multoru parinti de fronte, cari si-au tramisu conii in anulu acesta la scola, — ca unu invetiatoriu mai harnicu si mai diligente, — precum e invetiatoriulu primariu, — in comun'a nostra, pana acum nu amu avutu; m'amu convinsu din cei mai de fronte omeni, si i-amu auditu pre multi dicendu, ca purtarea acestui invetiatoriu escelente, i-a adusu la umire si nu s'au pututu retiene a nu esprima: „Adevratu invetiatoriulu nostru primariu capeta 300 fl. salariu — care pana acum nici unu invetiatoriu din comuna n'a avutu; — dara merita si 400 fl pre anu!“

Si in fapta „vox populi vox dei“ — poporulu astfelu judecandu nici nu s'a insielatu, fiindu ca atatu copii din clas'a prima — aproape la 100 — catu si cei din a dou'a clasa — preste 70 — a satisfacutu si corespunsu pre deplinu asteptarei — si specialu cei din urma a escelatu in tota privintia — in gramatic'a rom., geograf'a, aritmetica, in cantarile bisericesci si in alte obiecte prescise.

Dlu adm. prot. suprinsu de rezultatulu neasteptatu, multami prio o conventare scurta plina de cuvinte parintesci, ambiloru invetiatori si inoná rar'a diligintia si harnicia aretata a invetiatoriului primariu — pentru progresulu frumosu, ce a facutu baietii de a 2-a clasa; indemandu totu deodata si pre elevi a fi si in viitoriu ascultatori atatu parintiloru precum si de tota lauda demniloru loru invetiatori. —

Fia deci ambi invetiatorii asigurati de multamirea si recunoscintia, ce comun'a le datoresce, fia incredintati ca procedendu si in viitoriu asiá — precum au doveditu cu acesta ocazione, comun'a totu-deun'a le va sci resplati ostenelele si jertfele facute pentru binele ei; fia mai departe incredintati, ca, de-si necasurile poporului nostru in dia'a de astadi suntu multe si mari, si mai cu sema ale economiloru nostri de vite, totusi se afla si se voru afla persone, care nu voru inceta a pleda pentru imbunatatirea materiala a invetiatoriloru si ai spriginii moralminte; caci, de-si nu toti — dara multamita ceriului — majoritatea si din comun'a nostra a venitu la cunoscintia si convingere, ca numai atunci vomu pute inainta, — deca invetiatori apti voru fi bine dotati si salarisati; ei numai atunci se voru pute ocupá exclusivu de scola si elevi, candu nu voru fi necesitati a se ocupá si cu alte afaceri, pentru a-si castiga esistintia de tote dilele.

Acestea, sum siguru ca si comun'a nostra de 1200 familii, — care — durere pana acum nu a pututu sté paralelu cu o Saliste, cu unu Resinari si alte de asemenea, in scurtu le va urma. — Va urma si ide'a, ce neincetatu a nutrit'o intregu poporulu din Poiana, teneri si betraii, mai bine de unu deceniu si care pana acum pre langa tota bun'a vointia a remasu unu pium desiderium, ide'a, dlu de a radica o scola mai mare si corespunditoria pentru o comuna cu 5000 suflete, si celu putienu cu 500 de copii si copile de scola, se va pute realisa pre neasteptate, caci loculu si materialulu stau gata!

Sum siguru si convinsu, ca facendu-se astadi inceputulu — cu zidirea scolei — poporulu nostru, care in religiozitatea si bunatatea lui ne spuea, totu-deun'a a ascultatu de mai mari lui, a spriginitu si spriginisce din tote puterile astu-feliu de intreprinderi comune si folositoare, s'aru pomeni la anulu venitoriu cu o scola mare si frumoasa; — iera preotiloru judelui, juratiloru, notariului, invetiatoriloru si specialu preotiloru I.

Manegoiu, N. Dobrotu, I. Sierbu, dlui N. Ciugudeanu, la cari me adresein si cari si pana acum a si-au facutu mari merite pentru scóle, biserica si pentru poporu, — si teti acei'a sub a caroru ocarmuire auspicii si ajutorare se va pune petra fundamentala pentru acestu atatu de doritu edificiu, dedicatu progresului si tennerimei din comuna, le va remané numele, scrisu cu litere de auru — si voru fi pentru urmatorii din Poiana eternisati — precum suntu toti acei'a, sub a caroru conducere si ajutorare s'a ziditu „biserica cea noua dela Vadu“ — despre care nemuritoriulu Metropolitu S i a g u n ' a , — cercetandu la 1851 Poian'a, a disu: „Biserica dela Vadu e cea mai frumoasa din dieces'a mea.“ —

Dee Ddieu ca si zidind'a scola sa fia cea mai mare si cea mai frumoasa dintre tote scolele principale si poporale din archidiecea! — Si atunci cele 5000 de suflete suntu asigurate cu biserica si scola, — cu unic'a mangaiere, cu uniculu tesauru, ce mai posedemu astadi.

Iera fiesce care fundatoriulu liniscitu va pute aplica cunoscutulu versu:

„Protinus ut moriar, non ero terra, tuus.“
O l a r i u .

V a r i e t á t i .

* * C á t i s a s i s u n t i n f o n d u l u regiu si in Transilvania preste totu? ni spune „Baloldal“ asiá: Dupa cele mai noue date statistice oficiale traiescu in fund. reg. cu totulu 158,546 luterani, dintre cari suntu de a se subtrage 20,000 luterani unguresci si 5000 nemt esci cari nu voiescu sa treca de sasi. Remanu dara sasi curati 133,546. Afara de acesi'a mai locuiescu in comitate 43 530 luterani, dintre cari substrasi cei ce locuiescu in Clusiu, Turda, Aiuda si Osiorheiu si in vro cate-va sate in suma de 3900 luterani unguresci si 3000 luterani nemtesci remanu 37,530 sasi maghiarisati. Asiá dara in fondulu regiu 133,546 si afara de fondulu regiu 37,530. In tota tier'a, la olalta, 171,076 de origine sasésca. De unde se vede ca sasi mai nu suntu; iera „natiunea sasésca“ carea s'aru jucá in fondulu regiu bucorosu de a statu separatisticu, este numai o mica fractiune, carea nu ajunge nici cu populatiunea unui comitatu de medilocu si carea abia face a 87 parte din poporatiunea statului ungurescu.

Raportu comerciale.

Sabiu 24 Fauru n. Grâu 7 fl. 60 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecat, 7 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pana 4 fl. 67; orzu — — —; ovesu 1 fl. 87 pana 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galé'a austriaca.
Farina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pane alba 11 fl. pane de casa 10 fl. maj'a.
Linteá 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malatulu 16 xr. cup'a.
Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr. maj'a.
Lemne de focu 7—9 fl. stang. anstr.
Carnea de vita 20 cr. p., de porc 26 xr. Unsoreá 75 xr. pana la 1 fl. cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Februariu 1874.

Metalicele 5%	69 70
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 15
Imprumutulu de statu din 1860	104 25
Actiuni de banca	970 —
Actiuni de creditu	242 —
London	111 75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75 10
„ „ „ Temisiorene	74 50
„ „ „ Ardelenesci	74 —
„ „ „ Croato-slavone	75 50
Argintu	105 70
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 93

Concursu.

Prin ordinationea Pré Venerabilului Consistoriu archidicesanu gr. or. cu Nr. 1135 ex 1873 filia Carpinsiu-Vertopi, declarandu-se de parochia noua independenta, tienatoria de clas'a III, spre ocuparea postulu preotiescu sa deschide concursu pana la 10 Martiu a. c.

Emolumentele, deocamdata suntu ve-

nitele stolari dela 85 familii stipolate si regulate astfelu, incatu se corespunda recerintei prescise pentru o parochia de clas'a a treia.

Doritori de a ocupa acesta parochia, au de a-si subscarne concursule subscriului, pana la terminulu prefiptu, instruite dupa prescisele „Stat. Org.“

Dela scaunulu pescu gr. or. ala Zlatnei de josu.

Abrudu in 6 Fauru 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu G a l l u ,
prot. gr. or.

(1—3)

ad Nr. 24 1874.

Concursu.

Devenindu parochia de clas'a a III-a Mesentea protopresbiteratulu gr. or. ala Albei-Iuliei vacanta, prin acesi'a se escrie concursu pana in 28 Febr. a. c.

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura si fenatui, impreuna cu gradina si cimiteriu 12 jugere.
3. Casa parochiale noua.
4. Dela 55 familii cate o ferdela cucuruzu, si o di de lucru.

Doritori de a ocupa acesta parochia, au sa-si asterna suplicele loru instruite cu documentele recerate de prescisele „statutulu organicu“ la subscriulu pana in terminulu susu id'gata.

Alba-Iul'a 31 Ianuar. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alessandru T o r d o s i a n u ,
protopresbit. gr. or.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu preotiescu in vacanta parochia Panieu de a III clasa curatu romana gr. or. constatatorie din 80 familii cu 550 suflete in protopresbiteratulu Clusului, se escrie concursu pana in 25 Februariu 1874 st. v.

Venitulu preotiescu este urmatoriulu:

1. Cas'a parochiale de lemn, nu de multu corespunditoriu edificata, cu 2 despartimente si bucataria in midilocu.
2. Siara de lemn si grajdu (puata) de lemn sub ea.
3. Gradina de legumi in giurulu casei parochiale.
4. Usufructulu de cositu din cimiteriu in giurulu bisericeii.
5. Un'a mertia mare bucate de pane dela 54 familii; caci tertialitatea remane cantorelui seu invetiatoriului.
6. Un'a di de lucru (clace) cu pal-m'a dela 54 familii.
7. Portiunea canonica constatatorie din 13 jugere si 147° aratoriu, — si dia 10 jugere 187° de fenu in padure. — NB Contributiunea portiunei canonice o solvesce comun'a bisericesca.
8. Usuatele tacse stolare.

Concurantii voru binevoi a-si adresá concursule sele, instruite in sensulu Stat. org. catre sinodulu parochiale, si a le s'absterne subscriului pana la terminulu prefiptu, ca asiá in 30 Ianuaru 1874 negresitu sa se pota tiené alegerea.

Clusiu, in 14 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

V. R o s i e s c u ,

protop. gr. or.

(3—3)

In librari'a lui F. MIGHAELIS
in Sabiu,
(piata mica Nr. 12.)
se afla de vendiare
globulu pamentului
in limb'a romana.

Marimea 8 policari in diametru. Pretiulu 7 fl v. a.

INDREPTARE. In Nr. 12, fatia ultima, la Multamita publicu, e de a se ceti in locu de Dr. de de med. „Doctorandu de medicina.“